

head of athena

Κωνσταντίνος Παρθένος, 1924

George N. Leontsinis

National and Kapodistrian University of Athens

Κυθήριοι ομογενείς στην Αυστραλία και στην Τασμανία. Προσωπικές αφηγήσεις και αναπαραστάσεις σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο (20ός-21ος αι.)

Kytherian Emigrants in Australia and Tasmania: Personal Narratives and Representations in a Globalized World (20th-21st c.)

Abstract

In this article I discuss a number of historical circumstances and situations relating to the views, ideas, attitudes, character, personality, and activities of Kytherian immigrants who lived, worked and continue to live and be active in Oceania (Australia, Tasmania, and New Zealand) during the 20th century until today. The experience of migration and the social and cultural achievements of Kytherian migrants and their families are examined on a case-by-case basis through a personal diary and a family album. Through these we can assess the content of the personal narratives, visual imagery and other documentary material of the people who created them. For these case studies I believe that both narrative texts and photographic images help to represent the climate and living conditions of the Greek migrants in Oceania. More specifically, I analyse the historical – political and social – importance of the content of the narrative recorded in his diary (a quasi autobiography) by Nikolaos Panagiotou Leontsinis who was born in the village of Keramoto on Kythera in 1906 and lived in Kythera and Athens until 1924. I also use the contents of the album belonging to the family of Georgios Grigoriou Kassimatis (Grigorakou) who was born in the Kytherian village of Tzounianika in 1866 and whose children migrated to Tasmania from 1905. The migratory experience and the social and cultural achievements of these two first generation emigrants will be examined by

a careful reading of their own personal memorabilia that demonstrate the value of this form of narration. The article is divided into four sections: (i) General Introduction, (ii) Autobiographical Narratives by Nikolaos Leontsinis, (iii) The Album of the family of Georgios Grigoriou Kassimatis-Grigorakos (1891-1996), and (iv) Narration, Praxis, Creation, Social Contribution, and Solidarity.

Γενική εισαγωγή

Με την ανακοίνωσή μου αυτήν προσεγγίζω ιστορικές συνθήκες και καταστάσεις αναφορικά με τις απόψεις, τις ιδέες, τις αντιλήψεις, το χαρακτήρα, την προσωπικότητα και τη δράση κυθηρίων ομογενών, που έζησαν, εργάστηκαν και μέλη των οικογενειών τους δραστηριοποιούνται στην Ωκεανία (Αυστραλία, Τασμανία, Νέα Ζηλανδία) σε όλη τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα και μέχρι σήμερα. Η μεταναστευτική εμπειρία και τα κοινωνικά και πολιτισμικά επιτεύγματα ομογενών και των μελών των οικογενειών τους, ως μελέτη περίπτωσης, εξετάζονται στη βάση ενός προσωπικού ημερολογίου ή μιας οιονεί αυτοβιογραφίας (Λεοντσίνης 2007b) και ενός οικογενειακού *album* (Κασιμάτης 1891-1996), μέσω των οποίων αξιολογείται το περιεχόμενο της προσωπικής αφήγησης, και του εικονογραφικού και άλλου τεκμηριατικού υλικού των συντακτών τους. Εκτιμώ ότι και τα δύο αφηγηματικά και εικονογραφικά κείμενα συμβάλλουν στη δημιουργία αναπαραστάσεων του κλίματος και των συνθηκών ζωής του ομογενειακού Ελληνισμού στην Αυστραλία, την Τασμανία και στη Νέα Ζηλανδία. Συγκεκριμένα, αναλύω την ιστορική - πολιτική και κοινωνική - σημασία του περιεχομένου της αφήγησης που καταχώρισε σε ημερολόγιό του ο Νικόλαος Παναγιώτου Λεοντσίνης από το χωριό Κεραμωτό των Κυθήρων όπου γεννήθηκε το έτος 1906 και διέμεινε στα Κύθηρα και στην Αθήνα, καθώς και τα περιεχόμενα *album* της οικογένειας του Γεωργίου Γρηγορίου Κασιμάτη (Γρηγοράκου), που γεννήθηκε στο χωριό Τζουανιάνικα των Κυθήρων το έτος 1866 και του οποίου τα παιδιά γεννήθηκαν στα Κύθηρα αλλά μετανάστευσαν από το έτος 1905 στην Αυστραλία και στην Τασμανία.

Ο Νικόλαος Λεοντσίνης μετανάστευσε στην Καμπέρα της Αυστραλίας, όπου έζησε σαράντα περίπου χρόνια, και στη συνέχεια παλινόστησε στη γενέτειρά του όπου έζησε ακόμη μισό αιώνα. Ο γιος

του Γεωργίου Κασσιμάτη, Γρηγόριος γεννήθηκε στα Κύθηρα το έτος 1890 και το έτος 1905 σε ηλικία 14 ετών έλαβε το δρόμο της μετανάστευσης και εγκαταστάθηκε μόνιμα στο Hobart της Τασμανίας μέχρι το τέλος της ζωής του. Η βιογραφική αφήγηση σε μορφή *album* περιλαμβάνει αναφορές στα πρόσωπα και στις δραστηριότητες των μελών της οικογένειας του Γεωργίου Κασσιμάτη (προγόνους του στα Κύθηρα και τους επιγόνους τους στην Τασμανία και αλλαχού). Αξιολογείται σε ένα πλαίσιο κοινωνικών, πολιτικών και επαγγελματικών απασχολήσεων μέχρι σήμερα των μελών της οικογένειας Γεωργίου Κασσιμάτη (Γρηγοράκου) στα Κύθηρα, στην Αθήνα, στην Αυστραλία, στην Τασμανία και σε άλλες χώρες.

Με σημεία αναφοράς τα συγκεκριμένα πρόσωπα-ομογενείς της ελληνικής και της κυθηραϊκής ομογένειας στην Αυστραλία και στην Τασμανία, εξετάζω ζητήματα που αφορούν στην ενεργό παρουσία και δράση ελλήνων ομογενών στη νέα χώρα διαμονής τους και σε χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εθνικής και της ελληνοαυστραλιανής τους ταυτότητας με βάση επιθυμίες και ενέργειές τους να διατηρήσουν την ελληνικότητά τους στο πλαίσιο της αίσθησης ενός διεθνισμού που συνειδητοποιούν και εγκολπώνονται την αναγκαιότητά του και επιχειρούν να διατηρήσουν την κοινωνική και οικογενειακή τους αυτονομία, αντιμετωπίζοντας με αγωνία το πρόβλημα αφομοίωσης των μελών των οικογενειών των επόμενων γενεών στο νέο εδαφικό περιβάλλον. Αναδεικνύω την αγωνία της επιβίωσης και τη διάσταση της προβολής της προσωπικότητάς τους στο ομογενειακό περιβάλλον με όρους που σχετίζονται με την επαγγελματική πρόοδο και την κοινωνική τους καταξίωση. Το αμοιβαίο ενδιαφέρον των προσώπων και για τις δυο τους πατρίδες προβάλλεται μέσω των αφηγηματικών κειμένων, που αναφέρθηκαν, και της γενικότερης ιστορικότητας του περιβάλλοντος που ζουν.

Και στις δύο οικογένειες των προσώπων αυτών είναι δυνατόν να αναγνωρισθούν κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Διέθεταν και οι δύο ένα δυναμικό οικογενειακό υπόβαθρο στο γενέθλιο τόπο τους (κοινωνική αναγνώριση, ιδιοκτησία γης συμβατή με τα κυθηραϊκά δεδομένα του μέσου αγρότη του τόπου τους, τη στοιχειώδη δημοτική εκπαίδευση με ανησυχίες όμως για επιτυχία στη ζωή, αγωνίες και φιλοδοξίες τους αναφορικά με την έλλειψη προοπτικών που εμφάνιζε,

κατ' αυτούς, ο γενέθλιος τόπος τους για κοινωνική και επαγγελματική ανάδειξη και καταξίωση. Στο χώρο της δραστηριότητάς τους στην αλλοδαπή διαπιστώνονται ιδιότητες και χαρακτηριστικά εργατικότητας και οικογενειακής συγκρότησης, κοινωνικής αλληλεγγύης των μελών του ομογενειακού περιβάλλοντος και ανάπτυξης ευεργετικών και φιλανθρωπικών αισθημάτων τόσο στο νέο χώρο της μεταναστευτικής διαμονής τους όσο και στο γενέθλιο τόπο τους. Ακόμη, σε ένα πλαίσιο οξυδερκούς σύλληψης των επιλογών τους, είναι εμφανής η διάσταση του διεθνισμού που τους αναδεικνύει και του κοσμοπολιτισμού που ως πρόσωπα επίσης τους ξεχωρίζει.

Αυτοβιογραφικές αφηγήσεις του Νικολάου Π. Δεοντσίνη

Το κείμενο της αυτοβιογραφίας του Νικολάου Π. Δεοντσίνη, με προσωπική μου εκδοτική επιμέλεια, πρόλογο και εισαγωγή έχει λάβει τη μορφή βιβλίου από το έτος 2007 (Δεοντσίνης 2007b). Το κείμενο που περιέχεται στο βιβλίο αυτό μας παρέχει ευκαιρίες να αναπλάσουμε εικόνες της ζωής του αυτοβιογραφούμενου και, κατ' επέκταση, όψεις δομών και λειτουργίας ενός κόσμου εκατόν περίπου ετών μέσα στον οποίο εκτυλίσσεται η κοινωνική δράση του αυτοβιογραφούμενου (τον μοιράζεται μεταξύ της ημεδαπής και της αλλοδαπής).

Μέσα από τις σημειώσεις του σκιαγραφούνται οι διαδρομές του στη ζωή, διαδρομές επαγγελματικής δημιουργίας και κοινωνικής προσφοράς, η εικόνα της κοινωνικής του δράσης, οι ευαισθησίες του και οι επιλογές του. Οι σημειώσεις αυτές γράφονταν κατά τις ιδιαίτερες στιγμές της ζωής του, κυρίως αυτές που τον συγκινούσαν ιδιαίτερα και είχαν ηχηρό κοινωνικό αντίκτυπο στη διαδρομή της ζωής του. Επίσης, κράτησε σημειώσεις κατά τη διάρκεια των ταξιδιών του και των επισκέψεών του σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους της αλλοδαπής και της ημεδαπής. Οι μνήμες που καταγράφονται από τα πέντε ταξίδια του με το θρυλικό *Πατρίς*, το πλοίο που επί χρόνια μετέφερε τους Έλληνες μετανάστες στους Αντίποδες, είναι εντυπωσιακές. Πέντε φορές είχε ταξιδέψει με το *Πατρίς*, όπως σημειώνει, πάντα στην ίδια καμπίνα. Δίνει σε τακτά χρονικά διαστήματα κονσέρτα μέσα στο πλοίο, σε ένα ταξίδι διάρκειας, υπό ευνοϊκές συνθήκες, τουλάχιστον είκοσι πέντε ημερών. Μέσα εκεί

αποκτά εκλεκτούς φίλους. Περιγράφει το ταξίδι, τον καιρό, την κατάσταση της θάλασσας, τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς των συμπατριωτών του της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Ο κόσμος των ταξιδιών του περνά μέσα από τις ζωντανές περιγραφές του.

Το κείμενο, με τη δομή που είχε λάβει στα τετράδια των σημειώσεών του, περιλαμβάνει τέσσερις ενότητες. Η πρώτη αποτελεί μια οιονεί αυτοβιογραφία της ζωής και του έργου του. Η δεύτερη περιλαμβάνει αναμνήσεις με τη μορφή ημερολογιακών σημειώσεων για τα ταξίδια του στην Ελλάδα και στην Ωκεανία. Η τρίτη ενότητα περιλαμβάνει μια μικρής έκτασης ειδική αναφορά, όπου στα ενενήντα πέντε του χρόνια προβαίνει σε σύνοψη της μουσικής του πορείας. Στην τέταρτη περιλαμβάνονται ποιητικά του τεχνάσματα, τα περισσότερα σατιρικού χαρακτήρα, με αφορμή επεισόδια, συμβάντα και βιώματα κυρίως από τη ζωή του στην Ωκεανία. Τηρήθηκε η σειρά που λίγο-πολύ είχαν οι χειρόγραφες σημειώσεις του στα τετράδια, οι οποίες κάλυπταν έκταση τριακοσίων πενήντα σελίδων μικρού σχολικού τετραδίου (Δεοντσίνης 1906-2007). Δεν έγιναν παρεμβάσεις στο κείμενο, παρά μόνο στη στίξη, στην ορθογραφία, και όπου ήταν αναγκαίο να διευκολυνθεί η ροή της ανάγνωσης του κειμένου. Επίσης, δεν έγιναν αλλαγές στο περιεχόμενο του κειμένου, κατά τη μεταγραφή του χειρογράφου, θεωρώντας ότι ήταν καλύτερο να διατηρηθεί σε όλα τα επίπεδα η αυθεντικότητα της προσωπικής του γραφής (Δεοντσίνης 1906-2007).

Album οικογένειας Γεωργίου Γρηγορίου Κασιμάτη (Γρηγοράκου) (1866 – 1996)

Με βάση τα βιογραφικά στοιχεία των προσώπων, των αφηγηματικών τους κειμένων και των δομικών χαρακτηριστικών των κοινωνιών της περιόδου που αυτά δραστηριοποιούνται, τη διάσταση της αίσθησης του διεθνισμού και του κοσμοπολιτισμού που τους διακρίνει, το επαγγελματικό τους έργο και τη συνεισφορά τους στα κοινά, κεντρικός άξονας της προσέγγισής μας αυτής είναι η ανάδειξη όψεων πολιτισμικών φαινομένων της μετανάστευσης, του ελληνικού ευεργετισμού, της φιλανθρωπίας και του εθελοντισμού, κατά την περίοδο της νεωτερικότητας. Σημειώνω ότι η προσέγγισή μου αυτή αξιολογεί τα κείμενα αυτά ως συμβολή στις επιστήμες της εθνογραφίας και της κοινωνικής

ανθρωπολογίας. Το *Album* της οικογενείας Γεωργίου Γρηγορίου Κασιμάτη (Γρηγοράκου) έχει ως σημείο έναρξης των αναφορών του τον ίδιο και τους απογόνους της οικογένειάς του με χρονολογικό σημείο το έτος 1891 (Κασιμάτης 1891-1996).

Ωστόσο, παρότι οι χρονολογικές και άλλες μαρτυρίες και το γενεαλογικό δέντρο της οικογένειας, που καταχωρίζεται στο *Album* μάς πηγαίνουν πολύ πιο πίσω (1866, έτος π.χ. γέννησης του Γεωργίου Γρηγορίου Κασιμάτη), εντούτοις η χρονολογία αφετηρίας που τίθεται στο *Album*, για τα πρόσωπα που αναφέρονται, είναι το 1891 [έτος μετανάστευσης για σύντομο όμως χρονικό διάστημα του Γεωργίου στην Τασμανία (1891-1896)]. Ως προς το σημείο αυτό σημειώνεται ότι η προσέγγισή μου διαφοροποιείται, λαμβάνοντας ως αφετηρία το γενάρχη του κλάδου Γεώργιο Γρηγορίου Κασιμάτη από το έτος γέννησής του στα Κύθηρα (1866), γι' αυτό και σημειώνω στον τίτλο του υποκεφαλαίου ανωτέρω τη χρονολογία 1866-1966.

Ο Γεώργιος Γρηγορίου Κασιμάτης (Γρηγοράκος) γεννήθηκε στον μικρό οικισμό «Τζουανιάνικα» της περιοχής Φριλιγκιανικών των Κυθήρων και νυμφεύθηκε τη Σταματίνα Καστρισίου. Μετά το θάνατο της συζύγου του το έτος 1952, και αφού είχε επαναπατριστεί και συγκροτήσει, με ενδιάμεσα ταξίδια, την οικογένειά του στη γενέτειρα, μετέβη κοντά στα παιδιά του στην Τασμανία μέχρι το τέλος της ζωής του (1959) (Φριλίγκου 2008: 621-649). Ο πρωτότοκος γιος του Γεωργίου, Γρηγόριος γεννήθηκε το έτος 1890 στα Κύθηρα (χωριό Τζουανιάνικα) με ομολογημένη από τον ίδιο συναίσθηση της κοινωνικής αναγνώρισης της οικογένειάς του στο γενέθλιο τόπο, αλλά και με την πεποίθηση ότι υπήρχαν λίγες ευκαιρίες γι' αυτόν στον τόπο του, για να αποφύγει τη στατικότητα του επαγγελματικού του μέλλοντος και τη φτώχεια.

Στο πλαίσιο της μεγάλης κυθηραϊκής μετανάστευσης, που είχε λάβει χώραν κατά την περίοδο 1890 -1950, ο Γρηγόριος, με παρότρυνση του πατέρα του και ως μεγαλύτερος γιος της οικογένειας μετανάστευσε στην Αυστραλία σε ηλικία 14 ετών. Στη νέα του διαμονή ο Γρηγόριος εκκινεί τις δραστηριότητές του με προσωπικές επιχειρήσεις στο Hobart της Τασμανίας, κατορθώνοντας στην αρχή να αγοράσει ένα οπωροπωλείο και στη συνέχεια να ιδρύσει εταιρεία με την επωνυμία «The Casimaty Bros», η οποία υφίστατο έως το

έτος 1965. Σε αυτήν ενέταξε και τη λειτουργία εστιατορίου - καφετέριας (The Britania Café) με την ενασχόληση του ίδιου και των δύο αδελφών του στο εμπόριο και στην εξαγωγή οστρακοειδών από την Τασμανία στο Σίδνεϋ, γεγονός που κατέστησε την Εταιρεία και τους αδελφούς Κασιμάτη γνωστούς και οικείους στην ευρύτερη κοινωνία της Τασμανίας και στις πολιτικές ηγεσίες της χώρας διαμονής τους (Κασιμάτης 1891-1996).

Τους αδελφούς του Αντώνιο και Βασίλειο είχε προσκαλέσει ο Γρηγόριος (1915 και 1922 αντίστοιχα) από τα Κύθηρα στη χώρα της νέας εγκατάστασής του για να τον ενισχύσουν σε μια περαιτέρω ανάπτυξη των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων. Τα έτη 1940-41 αγόρασαν από κοινού δύο πλοία (τα «The Margaret Twaits» και «Nelson») τα οποία, μετατρέποντάς τα, λειτούργησαν ως μηχανότρατες με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί σημαντικά η αλιεία στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή της Αυστραλίας και το εμπόριο γαρίδας στην αγορά της Ν. Ζηλανδίας. Οι περιπέτειες του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου ανέστειλαν μερικές από τις αλιευτικές και άλλες οικονομικές δραστηριότητες των αδελφών (επιστράτευση του πλοίου «The Margaret Twaits» προς τις βόρειες ακτές της Νέας Γουινέας), ωστόσο από το έτος 1949 επανήλθε αυτό στην κατοχή των αδελφών, οι οποίοι το μετέτρεψαν σε ψυγείο για την αλίευση, αγορά και διακίνηση κατεψυγμένων γαρίδων, μπαρρακούντα και καρχαρία στη Νέα Γουινέα.

Σημειώνω την εκπληκτική άνοδο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των αδελφών Γεωργίου και Σταματίνας Καστρισιού - Κασιμάτη στους Αντίποδες και την κοινωνική και επαγγελματική τους αναγνώριση και καταξίωση. Από επιτόπια έρευνα στα Κύθηρα και με βάση συνεντεύξεις μου με πρόσωπα οικογενειών, που γνώρισαν από κοντά συγγενείς τους ή και από άλλα που διέθεταν έμμεση πληροφόρηση γι' αυτά από περιγραφές στενών συγγενών τους και συγχωριανών τους από τα χωριά Διβάδι, Τζουανιάνικα και Φριγγιλιάνικα Κυθήρων, επιβεβαιώνεται η εικόλαψη και γένεση ενός «αυστραλέζικου ονείρου» παρόμοιου προς το «αμερικανικό όνειρο», τη στιγμή μάλιστα που εκείνο όδευε πλέον προς τη δύση του. Δαμβάνοντας αυτά υπόψη, συνδυαζόμενα και με μεγάλο αριθμό παρόμοιων

περιπτώσεων, σημειώνω ότι η φήμη που αποκτούσαν γενικότερα οι μετανάστες των χωριών και των κομποπόλεων των Κυθήρων προς την αυστραλιανή ήπειρο διαδιδόταν τόσο ραγδαία, ώστε παρέσερνε κύματα Κυθηρίων μεταναστών προς τη χώρα αυτή, που είχε αρχίσει να εκλαμβάνεται ως παραδεισένιο όνειρο¹.

Το *album* συγκροτήθηκε με πρωτοβουλία και στη βάση επιθυμιών επιζώντων μέχρι σήμερα μελών της οικογένειας να πραγματοποιηθεί έρευνα και επικοινωνία για επανάκτηση των δεσμών και της επικοινωνίας όλων των μελών της οικογένειας στον κόσμο². Με την ευκαιρία αυτή θα παρέχόταν και στη συνέχεια η δυνατότητα αυτό να κυκλοφορηθεί και διανεμηθεί σε όλους τους απογόνους του Γεωργίου και της Σταματίνας Καστρισιού - Κασιμάτη, όπου κι αν αυτοί κατοικούσαν. Το ήμισυ των απογόνων του Γεωργίου και της Σταματίνας, όπως αναγράφεται σε αυτό και γνωρίζουμε και από επιτόπια έρευνά μας, γεννήθηκε στην Τασμανία και οι περισσότεροι από αυτούς ζουν ακόμη στη χώρα αυτή ή στην Αυστραλία³. Πολλοί από αυτούς που ζουν και δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες, διατηρούσαν και συνεχίζουν να διατηρούν ισχυρούς δεσμούς με αυτούς που κατοικούν στην Τασμανία. Όπως σημειώνεται από τους συντελεστές του *album*, τα πρώτα μέλη της οικογένειας Γεωργίου και Σταματίνας Καστρισιού - Κασιμάτη εισήγαγαν και «επέβαλαν» στη χώρα εγκατάστασής τους στοιχεία της ελληνικής κουλτούρας και της παραδοσιακής κουζίνας, τα οποία αναμείχθηκαν με την κουλτούρα της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζούσαν σε βαθμό που παράχθηκε, όπως σημειώνεται, ένα είδος ελληνοτασμανιακής κουλτούρας (*Hellenotasmanicus*) (Κασιμάτης 1891-1996).

Αφήγηση, πράξη, δημιουργία, κοινωνική συνεισφορά και αλληλεγγύη

Τα κείμενα των προσώπων, που στηρίζουν την προσέγγιση αυτή, προσφέρουν ερεθίσματα να συσχετίσουμε, κατά περίπτωση, τα φαινόμενα της μετανάστευσης, του ευεργετισμού, της φιλανθρωπίας και του εθελοντισμού με τις πολυδιάστατες έννοιες της πολυπολιτισμικότητας, της εθνικής ταυτότητας, του φαινομένου της εσωτερικής και της εξωτερικής μετανάστευσης, το βιώνόμενο από

τους ομογενείς πρώτης και δεύτερης γενιάς πρόβλημα αφομοίωσης των επόμενων γενεών στο νέο περιβάλλον, τη διατήρηση της ελληνικότητας και της κουλτούρας των μελών των οικογενειών τους σε ένα πλαίσιο ενδιαφέροντος για συνεισφορά τους στο κοινωνικό σύνολο τόσο στο χώρο μεταναστευτικής διαμονής όσο και στο γενέθλιο τόπο τους. Επισημαίνω ειδικότερα ότι ο κυθηραϊκός ευεργετισμός, ως συλλογικό πολιτισμικό φαινόμενο, εντασσόμενο στα συμφραζόμενα της συνολικής στρατηγικής του ευρύτερου ελληνικού, ευρωπαϊκού και παγκόσμιου ευεργετισμού, βρέθηκε και συνεχίζει να βρίσκεται, από τις απαρχές γένεσής του στον κυθηραϊκό ορίζοντα όπως και στον ορίζοντα της κυθηραϊκής ομογένειας και των παροικιών του εσωτερικού, σε συνεχή όσμωση με την τοπική εθνοτική κοινότητα και τα εκάστοτε προβλήματα της, τις αναζητήσεις, τις εμμονές και τις απαιτήσεις της (Λεοντσίνης 2008: 18 κ.ε.).

Τηρουμένων των αναλογιών σημειώνω ότι ως προς το εύρος και την κατεύθυνση της χορηγικής-ευεργετικής προσφοράς των προσώπων, της φιλανθρωπίας και του εθελοντισμού, τα κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των προσώπων που αναφέρομαι είναι ευδιάκριτα. Η οικογένεια Κασιμάτη, μεταξύ πολλών άλλων, συλλαμβάνει την ιδέα ίδρυσης και λειτουργίας ενός οίκου ευγηρίας στον τόπο καταγωγής της. Οι Νίκος και Ειρήνη Λεοντσίνη ενός πνευματικού και πολιτιστικού κέντρου επίσης στο γενέθλιο τόπο (Λεοντσίνης 2007b). Διαφαίνεται μάλιστα μία κοινή συνισταμένη των πρωτοβουλιών τους αυτών αναφορικά με τη διαμόρφωση του περιεχομένου της βούλησης των ευεργετών για συγκεκριμένες ευεργεσίες και κοινωνική προσφορά. Αξιολογώντας τη συμβολή των κληροδοσιών και χορηγικών δωρεών εν ζωή για τη δημιουργία πολιτισμικών υποδομών στα Κύθηρα και στο χώρο διαμονής της ομογένειας, σημειώνω ότι αυτή είχε ως κίνητρο την κάλυψη ή τη συμπληρωματική, παράλληλα με ό,τι έπρατταν οι ηγεσίες των κρατών που ζούσαν και εργάζονταν, συμβολή τους στην προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών τόσο για τον εγχώριο πληθυσμό του νησιού όσο και στις κυθηραϊκές παροικίες του εσωτερικού, στην ομογένεια και στην ευρύτερη κοινωνία της χώρας μεταναστευτικής διαμονής. Ανάμεσα σε εξειδικευμένες κατηγορίες του κυθηραϊκού και του ευρύτερου ελληνικού ευεργετισμού

(εκπαιδευτικός, π.χ., ευεργετισμός ή ευεργετισμός για τον πολιτισμό, τα δημόσια έργα, την υγεία κ.ά.) υφίσταται πάντα η γενική κατηγορία ευεργετών, που εντάσσω τις πράξεις και τις επιλογές τους στο γενικό τίτλο «κοινωνικός και πολιτισμικός ευεργετισμός» (Δεοντσίνης 2007b: 20 κ.ε.). Η γενική αυτή κατηγοριοποίηση αναδεικνύει τους προσανατολισμούς της ελληνικής κοινωνίας πριν από την ίδρυση του ελληνικού έθνους - κράτους όπως και μετά την ίδρυσή του (επιλογές των ευεργετών και ιδεολογικός προσανατολισμός τους, επιδράσεις από αντίστοιχα παραδείγματα του ευρωπαϊκού χώρου, ελλείψεις και αδράνειες της ελληνικής κρατικής πολιτικής, επαγγελματική ιδιότητα των ευεργετών και νεωτερικές συμβολές αυτών στο γενέθλιο τόπο και στις χώρες μεταναστευτικής τους διαμονής, επαγγελματική εργασία και κοινωνική τους δραστηριότητα (Δεοντσίνης 2007a: 167-206 & Δεοντσίνης υπό έκδοση)).

Πιο συγκεκριμένα αναδεικνύονται μορφές ευεργετισμού, φιλανθρωπίας, εθελοντισμού και πρωτοβουλιικών δραστηριοτήτων των προσώπων σε ζητήματα κοινωνικής και πολιτισμικής αναφοράς. Από τη συνολική εικόνα που λαμβάνουμε από τα αφηγηματικά κείμενα και τις άλλες αναφορές και με άξονα τα πολιτισμικά φαινόμενα της μετανάστευσης και του ελληνικού ευεργετισμού, αναπαριστάται σε ικανοποιητικό επίπεδο η μεταρρυθμιστική κίνηση της κοινωνίας της νεωτερικής περιόδου (νέες τάσεις στην οικονομία, στην πολιτική και στον πολιτισμό, τάσεις συγκρότησης της νέας κοινωνίας με στηρίγματα και εργαλεία που άρχιζαν να διαμορφώνουν νεότερες κοινωνικές και πολιτικές πραγματικότητες και να στρέφουν πρόσωπα και φορείς σε πρωτοβουλίες ευεργετικού, φιλανθρωπικού και εθελοντικού χαρακτήρα και περιεχομένου.

Τα κείμενα αναδεικνύουν το προφίλ των ευεργετών και δωρητών σε βαθμό που να αξιολογείται η δωρεά και η ευεργεσία, η φιλανθρωπία και ο εθελοντισμός ως στάση προσωπικής πίστης σε τρέχουσες ιδέες, ως συστατικό προσωπικών αξιών, ηθικών και κοινωνικών συμπεριφορών που ανέδειξε η εποχή της νεωτερικότητας και οι ανάγκες των σύγχρονων με αυτήν κοινωνιών τους. Συνοπτικά σημειώνω ότι αναδεικνύονται και καταγράφονται φτώχεια, πλούτος, βάσανα, ποικίλες αναζητήσεις του ανθρώπου της εποχής, ψευδαισθήσεις, ελπίδες, ισόρροπες ή και όχι μορφές επαγγελματικών και κοι-

νωνικών δραστηριοτήτων, ανεκπλήρωτοι νόστοι και πόθοι, κοινωνική καταξίωση και προβολή της επιτυχίας τους στον κοινωνικό και τον επαγγελματικό τους περίγυρο, πρόσληψη του αντικτύπου των φιλανθρωπικών πρωτοβουλιών και προσωπικών αποφάσεών τους από τον εντυπωσιασμό και τα ευγνώμονα αισθήματα του κοινού που τις υποδέχθηκε, ιδεολογικές θέσεις και αρχές ζωής και κοινωνικής συμβίωσης. Αναδεικνύονται, ακόμη, η συνειδητοποίηση της νεωτερικότητας, της πολυπλοκότητας της ανθρώπινης αναζήτησης με εργαλείο και όχημα, στη συγκεκριμένη συγκυρία, τη δυνατότητα των συμπολιτών της μετανάστευσης στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, η δυναμική του παραδείγματος των δωρητών και διαθετών που προηγήθηκαν από αυτούς με βάση και την κοινωνική τους προβολή και την αναγνώριση της προσφοράς τους στο κοινό συμφέρον, η ανάπτυξη, κατά περίπτωση, σχέσεών τους με την εξουσία και η αναγνώριση και αξιολόγηση της δομής και της λειτουργίας της διοίκησης του κράτους που τους έχει δεχθεί, να εργάζονται, να ζουν και να τους αποδίδει η εργασία τους στη χώρα αυτή.

Αφηγηματικά κείμενα (ημερολόγια, αυτοβιογραφίες, album, γενεαλογίες, οικογενειακά δέντρα, ποικίλου άλλου είδους ιδιόγραφες σημειώσεις και συνεντεύξεις προσώπων κ.ά.) ενισχύουν την ιστορικότητα της περιόδου που αναφέρθηκα και συμβάλλουν στην ανάδειξη της παγκοσμιότητας των φαινομένων και της εθνογραφίας των πληθυσμών όπως αυτοί επιλέγουν να ζουν και να δραστηριοποιούνται. Η ελληνική και παγκόσμια ιστορία και η ιστορία της Διασποράς των πληθυσμών ενισχύονται από πηγές και αναπαραστάσεις προσώπων, που, ως μελέτη περίπτωσης, χρησιμοποίησα εδώ γι' αυτήν μου την ανακοίνωση. Σημειώνω ότι ευρύτερη μελέτη και έρευνα συγκροτείται με βάση αφηγηματικά και άλλα κείμενα του τύπου, που ανέφερα και συγκεντρώνω για μια πληρέστερη και πιο σφαιρική προσέγγιση του φαινομένου της ελληνικής μεταναστευτικής διασποράς στην Ωκεανία και την Τασμανία.

Notes

- 1 Επιτόπια έρευνα στα Κύθηρα (2010).
- 2 Μαρτυρία της Φρυλιγκου Σταματινας και μελών της οικογένειάς της από το χωριό «Τζουνιάνικα» των Κυθήρων (2010). Πβ. και Φρυλιγκου 2008.
- 3 Επιτόπια έρευνα στην Αυστραλία και στην Τασμανία (2010).

References

- Κασιμάτης, Γ.Γ. (1891-1996), *Οικογενειακό album Οικογένειας Γεωργίου Γρηγορίου Κασιμάτη* (στην αγγλική με τίτλο: *Casimati Family from Greece to Australia*, ασέλιδο). Αντίτυπο κειμένου σε δακτυλόγραφη μορφή στο Ι.Α.Γ.Ν.Δ. (Ιδιωτικό Αρχείο Γεωργίου Ν. Δεοντσίνη).
- Δεοντσίνης, Ν.Π. (1906-2007), *Προσωπικό ημερολόγιο Νικολάου Π. Δεοντσίνη*, (χφ), στο Ι.Α.Γ.Ν.Δ. (Ιδιωτικό Αρχείο Γεωργίου Ν. Δεοντσίνη).
- Δεοντσίνης, Γ.Ν. (2007a), «Ελληνικός ευεργετισμός και κυθηραϊκά κληροδοτήματα (19^{ος}-20^{ος} αι)», στο Γ.Ν. Δεοντσίνης (επιμ.), *Κυθηραϊκή μετανάστευση. Ιστορική διασπορά και σύγχρονες πληθυσμιακές μετακινήσεις*, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου (Κύθηρα, 16-19 Σεπτεμβρίου 2004), Κύθηρα: Ανοικτό Πανεπιστήμιο Δήμου Κυθήρων, σσ. 167-206.
- Δεοντσίνης Γ.Ν. (2007b), *Νικολάου Π. Δεοντσίνη - Διαδρομές δημιουργίας και κοινωνικής προσφοράς*, (επιμέλεια, πρόλογος), Κύθηρα: Δεοντσίναιο Πνευματικό Κέντρο Κεραμωτού Κυθήρων.
- Δεοντσίνης, Γ.Ν. (2008), «Ελληνικός ευεργετισμός και κυθηραϊκά κληροδοτήματα. Θεματικοί άξονες του Συνεδρίου», στο Γ.Ν. Δεοντσίνης (επιμ.), *Ελληνικός ευεργετισμός και κυθηραϊκά κληροδοτήματα*, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου (Κύθηρα, 21-25 Σεπτεμβρίου 2005), Αθήνα: Ανοικτό Πανεπιστήμιο Δήμου Κυθήρων, σσ. 15-28.
- Δεοντσίνης, Γ.Ν. (υπό έκδοση), «Ελληνικός ευεργετισμός και εκπαίδευση: Η περίπτωση του Κωνσταντίνου Ιπλιξή-Ιωνίδη (1775-1852)» (Ανακοίνωση στην *Επιστημονική Ημερίδα* της Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά, Μάρτιος 2011).
- Φρυλιγκου, Σ. (2008), «Τεκμήρια οικογενειακής μνήμης και συλλογικές αναπαραστάσεις: Οικογένεια Γεωργίου Κασιμάτη (Γρηγοράκου)», Γ.Ν. Δεοντσίνης (επιμ.), *Ελληνικός ευεργετισμός και κυθηραϊκά κληροδοτήματα*, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου (Κύθηρα, 21-25 Σεπτεμβρίου 2005), Αθήνα: Ανοικτό Πανεπιστήμιο Δήμου Κυθήρων, σσ. 621-649.